

Deklaracja Europejskiego Transgranicznego Sojuszu Obywateli

Regiony transgraniczne w centrum Europy jutra

Wewnętrzne regiony przygraniczne obejmują 40% terytorium UE, mieszka w nich 30% jej ludności (150 mln osób) i przyjeżdża do nich prawie 2 mln pracowników transgranicznych. Od czasu ustanowienia jednolitego rynku i strefy Schengen powstało wiele nowych możliwości w regionach przygranicznych, które w wielu przypadkach przestały być peryferiami i zostały przeobraziły się w miejsca wzrostu.

Niemniej nadal istnieje wiele przeszkód. Obywatele mieszkający w regionach przygranicznych nadal napotykać trudności w codziennym życiu, bez względu na to, czy chodzi o znalezienie pracy, dostęp do opieki zdrowotnej, codzienne dojazdy czy pokonywanie problemów administracyjnych. Podobnie przedsiębiorstwa napotykać przeszkody, które hamują ich wzrost, a władze lokalne i regionalne nadal zmagają się z wyzwaniem w zakresie nawiązania ściślejszej współpracy transgranicznej, takiej jak transgraniczne usługi publiczne.

Wyzwania te stały się jeszcze bardziej widoczne w czasie kryzysu związanego z pandemią COVID-19, kiedy to po dziesięcioleciach swobodnego przemieszczania się granice zostały zamknięte z dnia na dzień, co postawiło obywateli i przedsiębiorstwa w regionach przygranicznych w bardzo trudnej sytuacji, powodując ogromne negatywne skutki gospodarcze i społeczne. W związku z tym kluczowe znaczenie ma pokonanie tych przeszkód w celu urzeczywistnienia możliwości, jakie otwarte granice oferują obywatelom i przedsiębiorstwom, oraz przedsięwzięcia niezbędnych środków na rzecz zapewnienia i utrzymania tych możliwości nawet w sytuacji kryzysowej.

Z drugiej strony należy zauważyć, że kryzys doprowadził również do zaistnienia różnych form współpracy i ujawnił transgraniczne współzależności i solidarność, które obecnie muszą zostać zorganizowane i wzmocnione za pomocą europejskiej i krajowej polityki publicznej, z pełnym uwzględnieniem specyfiki regionów transgranicznych.

Jako sygnatariusze niniejszej deklaracji:

1. Podkreślamy znaczenie współpracy transgranicznej dla procesu integracji Unii Europejskiej i w świetle niezadowalającego poziomu finansowania przeznaczanego na europejską współpracę terytorialną w następnym okresie finansowania oraz wzywamy do **ponownego umieszczenia regionów transgranicznych w centrum zainteresowania politycznego i legislacyjnego Unii Europejskiej.**
2. Wzywamy UE do **aktywnego zaangażowania regionów przygranicznych i ugrupowań transgranicznych w konferencję w sprawie przyszłości Europy.** Regiony przygraniczne Europy, europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) i euroregiony zorganizują transgraniczne konsultacje społeczne na temat przyszłości Europy, aby zapewnić odpowiednie uwzględnienie poglądów obywateli transgranicznych, i zachęcamy je do aktywnego przyczyniania się do demokratyzacji współpracy transgranicznej poprzez organizowanie stałych rad transgranicznych i międzyregionalnych zgromadzeń parlamentarnych.

3. Podkreślamy, że **slużby graniczne muszą posiadać odpowiednie uprawnienia, specjalne zasoby i przyspieszone procedury**¹ dla siebie i swoich ugrupowań transgranicznych, tak aby pokonać przeszkody w realizacji ich/swych? projektów transgranicznych.
4. Wzywamy Parlament Europejski, Radę i Komisję Europejską do **zakończenia negocjacji dotyczących proponowanego rozporządzenia w sprawie europejskiego mechanizmu transgranicznego (ECBM)**² oraz do zapewnienia jego przyjęcia. Zwracamy się również o przyjęcie podobnego podejścia w odniesieniu do granic zewnętrznych UE.
5. Apelujemy, by instytucje UE, wldze lokalne, regionalne i krajowe **usunęły wszelkie przeszkody prawne i administracyjne** ograniczające swobodę przemieszczania się, pracę transgraniczną, wspólne transgraniczne usługi publiczne, wsplpracę slużb ratunkowych i zdrowotnych oraz wszelkiego rodzaju wsplpracę, która przyniosłaby korzyści obywatelom mieszkającym w regionach przygranicznych.
6. W związku z brakiem koordynacji między państwami czlankowskimi i regionami posiadającymi uprawnienia ustawodawcze w zakresie transpozycji dyrektyw UE zaleca, aby **Komisja Europejska przeprowadziła oceny transgranicznego oddziaływania terytorialnego**, w ramach których przeanalizowane zostałyby nie tylko skutki prawodawstwa UE dla regionów przygranicznych, ale takż skutki braku koordynacji w transpozycji prawa UE w regionach przygranicznych. Transpozycja prawodawstwa UE powinna wiązać się z obowiązkiem koordynacji z sąsiednimi państwami czlankowskimi, tak aby nie tworzyc nowych barier.
7. Wzywamy państwa czlankowskie i regiony do **utworzenia transgranicznych obserwatoriów mających na celu monitorowanie integracji transgranicznej, wskazywanie i usuwanie przeszkód na granicach** oraz zapewnienie wspólpracy z krajowymi i regionalnymi punktami kontaktowymi w celu wymiany doświadczen i omówienia problemów, z którymi borykają się wldze lokalne i regionalne, obywatele i przedsiębiorstwa na danej granicy.
8. Wnosimy, by UE **ustanowiła skuteczne ramy dla transgranicznych usług publicznych, które umożliwi ich wdrożenie w praktyce**. Stanowiłyby to wyraźną wartość dodaną dla spójności terytorialnej UE, ponieważ umożliwiłyby wldzom lokalnym i regionalnym oraz państwom czlankowskim wspieranie obywateli europejskich mieszkających w państwach sąsiadujących, zapewniając im bardzo potrzebne usługi, które nie były i nie mogły byc świadczone w ich wlasych państwach czlankowskich.
9. Postulujemy, by instytucje UE i państwa czlankowskie **aktywnie angażowały regiony przygraniczne na wszystkich etapach wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu, instrumentu Next Generation EU i podobnych dalekosiężnych przyszłych strategii politycznych**.

---

¹ Jak stwierdzono w traktacie z Akwizgranu, podpisanym 22 stycznia 1919 r. przez Niemcy i Francj, w rozdziale poświęconym wspólpracy transgranicznej.

² COM(2018)0373.

10. Wzywamy instytucje UE do **zagwarantowania minimalnego poziomu współpracy transgranicznej w przypadku kryzysów globalnych, europejskich lub regionalnych**, takich jak pandemia COVID-19. Przepisy te powinny również gwarantować otwartość granic wewnętrznych, świadczenie transgranicznych usług publicznych oraz pełne funkcjonowanie jednolitego rynku i strefy Schengen. W związku z tym zaleca przyjęcie na szczeblu UE zharmonizowanych kryteriów zarządzania przyszłymi pandemiemi i pilnymi problemami w całej UE, tak aby uniknąć fragmentarycznego podejścia, które podważa skuteczność reagowania kryzysowego.
